

ACC. NR M. 12776: 1-6.

Landskap: Skåne Upptecknare: Karl Åkesson, Lund
Härad: Bråne Berättare: " " "
Socken: Nevisköp Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1953 Född år 1881 i Nevisköp

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Marknader och marknadspeser. s. 1-6.

N. No. 45.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12776:1.

45.

Marknader och marknadsresor

Bygdens marknader

Marknaderna voro dels egentliga marknader och dels torgdagar. Torgdagarna höllos i Lund - 1 mils avstånd - tredje onsdagen i varje månad och i Malmö - $1\frac{1}{2}$ mils avstånd - första onsdagen i varje månad. Septembertorgdagen i Lund kallades efterhöstamarknad, och då hade allt tjänstefolket fridag. En av Malmö torgdagar torde ha haft samma karaktär.

De egentliga marknaderna, kreatursmarknaderna, höllos i Lund 2 stycken varje vår, nämligen en fastemarknad under fastetiden och en påskamarknad i påskveckan, båda nyligen avskaffade.

Någon större skillnad mellan de egentliga marknaderna och torgdagarna lär icke ha funnits på annat sätt än att under våren handlades mera med hästar till vårbruket, kor för sommarbetet och smågrisar för sommaruppfödning till julslakten. Såväl de egentliga marknaderna som torgdagarna varade bara en dag.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M. 16

45.

1

ACC. N:R M. 12776:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Förberedelserna till marknadsresan

Denna var densamma som till en vanlig stadsresa. Man steg upp vid 4 - ½5-tiden, utfodrade hästarna, gjorde skjutsen i övrigt jämte de alster man skulle ha med sig, i ordning, intog en ordentlig frukost och körde i väg. Man måste nämligen vara i stan senast kl. 8 f.m.

Marknadsfärden.

Bland yrkesuppköparna och -försäljarna dominerade hästhandlarna och slaktarna, ofta i besvärande grad. Även andra försäljare av olika slag funnos. Sålunda brukade alltid på 1870 - 1880-talen min farbror musikhandlaren Per Åkesson i Malmö resa till Lunds marknader och där sälja musikinstrument.

Bland marknadsbesökarna funnos gott om ficktjuvar. En gång t. ex. hade en lantbrukare Nils Andersson i Nevishög nr 10, född i början av 1800-talet, på Lunds marknad sålt ett par stutar för 700 daler. Därefter gick han in på krogen vid V. Mårtensgatan, belägen där nu omnibussväntsalen är. Detta observerades av hans söner. Dessa armbågade sig i trängseln, så fort sig göra lät, fram till fadern och

2

2

ACC. N:R M. 12776:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

frågade honom: "Far! Har I jära pengar?" När de sågo efter voro kappa, ytterrock, rock och väst uppknäppta och plånboken borta. Förmodligen stängdes dörrarna, och visiterades folket. Men plånboken var försvunnen. Den hade då kommit utom dörren. Krogarna voro livliga tillhåll för ficktjuvar.

Ej heller i övrigt fördes när något exemplariskt leverne. Jag minns en gång, då jag var 12 á 14 år och i sällskap med min far intog förtäring på denna krog en efternöstamarknad på 1890-talet. Vid ett bord satt en del drängar och kräkte. De tillsades oupphörligt av servitrisen, som också försökte fösa ut dem, att avlägsna sig: "Ud me jarr. Sidd ente här á kräk. Ud me jarr". Försöket medförde givetvis intet resultat. Vid ett annat bord satt en hop pigor och fnissade åt spektaklet. - En beklämmande upplevelse.

Det fanns emellertid icke endast yrkestjuvar utan även s.a.s. amatörtjuvar. Så hände det en gång i köpmansgården, där man ju alltid måste installa hästarna, att min far blev av med sin pisk, som han för säkerhets skull satt in på köpmanskontoret men som nu hamnat hos

3

ACC. N:R M. 12776:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

en av honom känd sockenman. Detta sistnämnda hade han på något sätt observerat och gick därför vid tillfälle bort till sockenmannens vagn, tog tillbaka piskan, som var djupt nerbäddad där, och gömde den i sin vagn. Då tjuven vid sin avfärd märkte, att piskan var borta, gick han in på kontoret, där far då satt, och tog helt enkelt en annan pisk - som kanske icke heller var hans.

Kvinnliga marknadsbesökare hade alltid en viss rädsla för Kirseberga backar utanför Malmö, där alltid rördes en del löst folk.

Hos min morfar, Knut Pehrsson, Nevishög nr 12, brukade ofta marknadsförsäljare med sina hästskjutsar från provinsens östra del övernatta, $1\frac{1}{2}$ mil före bestämmelseorten Malmö. De behövde då ej börja dagen förr än vid 6-tiden för att ändå vara framme kl. 8.

Bygdefolket tog alltid den kortaste vägen hem för att tidigare kunna återkomma till vardagliga förhållanden.

Yrkesmässig marknadsresa

De göingeska yrkesbesökarna, trävaruförsäljarna, besökte alltid flera marknader i rad, medan de voro här nere.

4

ACC. N:R M. 12776:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gårdfarinhandlarna kombinerade alltid marknadsbesöken med sin gårdfarinhandel. De hade alltid väl uppgjorda reserouter och kommo i regel igen vid samma tid av året.

Marknadsplatsen

Den var i Lund Clementstorget. I min barndom var där runt omkring obebyggt utom vid den södra sidan, där några låga hus funnos. Marken var oplanerad och ojäm, så att man måste hålla i vagnarna, då man körde över där vid norra sidan för att vagnen med säkerhet ej skulle välta.

Familjens marknadsbesökare brukade gärna köpa marknad-skapa (marknadsgåva) av växlande valör och ta med sig hem till hemmavarande. Självt fick jag, då jag var fyra år en karamell av vår dräng, sedermera löjtnant Malmgren, Lund, då han varit på efterhöstmarknad i Lund. Detsamma fingo mina systrar. För oss sade han, att han hittat dem på vägen.

En gång hände det, att Far träffade sin blivande dräng på efterhöstmarknaden, vilket resulterade i ett tjänsteavtal.

5

5

ACC. NR M. 12776:6.

På hemvägen

Där besöktes krogställena flitigt, varvid männen gingo in på krogen, medan hustrurna sutto kvar på vagnarna - och höll hästarna - och fräs. Här ute var lite lugnare. Sedan körde männen ofta i kapp till nästa krog.

.oOo.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6